
MILAN KLEČ

Biciklitolvajok

(részletek a regényből)

A „balanca” a biciklikormány, ám a biciklinek más részei is vannak. Egyből lent található a lámpa, még csak alatta van az első kerék. A keréken a gumi, amelynek két része van, a külső köpeny, alatta pedig a belső tömlő. Ezt követi a váz, ami sehogyan se olyan egyszerű felépítésű, hiszen a belsőben vannak a szelepek, amelyek szintén több részből tevődnek össze. Aztán ott van még a biciklin a pedál, aztán a belső a hátsó keréken, azokban pedig a szelepek, a bicikli váza, az első lámpa, az ülés, a fékek, valahol közben pedig az igencsak fontos szerepet játszó lánc, ami mindent meghajt, mint ahogy a most elkövetkező könyvem címeit is mozgásban tartja, míg a végére nem ér, míg a végén fel nem bukkan a hátsó lámpa.

(A könyv hátsó borítóján szereplő szöveg)

Én már elég sokat írtam a bicikliről. Úgy is fogalmazhatnám, hogy túl sokat, ami másrésről azonban nem is tartja magát. Mert eleinte elgondolkodom és többé-kevésbé szembetűnővé válik nekem az, hogy ismét köntörfalaztam, és hogy ezzel a módszerrel szerettem volna megmenteni azt, ami a leginkább szíven talált. És ha már úgy hozta, hogy biztosan valamiféle szabályhoz igazodtam, hogyha bizonyos dologról ennyi szót összehordasz, akkor egyszer s mindenkorra be is kell fejeznem. Tehát a bicikli. Talán már azzal is elrontottam, amikor így, ezzel a címmel láttam el a teljes könyvemet. Az igazság az, hogy a részei közül csak az egyikkel, de hogyha már akkor is áltattam magam, amikor a hátsó borítóra ráírtam a bicikli többi maradék részét és azt is lejegyeztem, hogy a „Balanca” után következik például a Lánc, mígnem a végén teljesen sorra nem kerül, az Ülés után, ami talán a könyv címe is lehetne, tehát mint jelenne meg a legvégén a Hátsó Lámpa. Én nem tévedek, és ami minden dolog közül a legfontosabb, az éppen az, hogy megint a biciklinél tartunk. Ugyanakkor vele kapcsolatosan történnek meg a kegyetlen esések, tehát nem marad más választásom, mint hogy megpróbálom kifejezni, kerüljön is az bármibe. Ennyit bevezetőként, és így sajnálatomra nem tudom kikerülni a rettenetes dolgokat sem, amelyek a biciklivel kapcsolatosan történtek meg velem, jóllehet a legszívesebben teljesen a háttérbe szorítanám azokat. Ellenben ehhez egyszerűen nem is értek. Én megpróbáltam, és hadd legyenek ennek szentelve az első mondatok. Miért kelljen szépen csengeniük ezeknek? Vajon azért, mert valaha kedves barátnőm réges-régen azt a megjegyzést tette, hogy a mi városunkban csak a biciklin szép az élet. Most már nem is itt lakik, feltehetőleg valahol a hegyekben lehet. Az ő lelkében is valami titokzatosság rejtőzködött, amelynek persze semmi köze az enyémhez. Én a városban maradtam.

Persze ismét minden a szerelemmel kezdődött. Egy új szerelemmel, ami legalábbis a kezdet kezdetén döntőnek mutatkozott. És legalábbis akkor ez volt érvényben, képzelődtem az életről és örvendeztem neki. Hogy végre rám is rámosolygott a szerencse, és mintha a szerint a szazon szerint éltem volna, miszerint a leggyönyörűbb nők még hátra vannak. Ők jöttek elébem, de itt a jelenleginél megállapodnék, egyszer s mindenkorra. Hiszen éppen őt kerestem, ugyanis már minden volt barátnőm egyformán szökét jósolt nekem. S mindannyian sorban róla álmodtak

és boldogságot ígértek nekem, mintha valaki valahol a jövőben rám várna, miközben én szenvedtem és gyötörődtem, mintha elhagytak volna. Igen, éppen így történt. Már az általános iskolai szerelem megerősített abban, hogy egyszer majd boldog leszek az életben, az akkori „énem” pedig olyan kegyetlenül és balgán küzdött a szerelméért, hogy egyszerűen már csak végezni szerettem volna magammal. Minthogy ez a boldogság igen távol állt tőlem, és ha az akkori este alapján ítélem meg a dolgokat, akkor legalább 20 év választott el tőle. Sok mindent kibírok és ezen csodálkoztam is, hisz ez másokat összetört volna. Közben én is elestem és nem csak a biciklivel, és akkor végezetül rám kacsintott a marha nagy boldogság. A szerelem, a SZERELEM. S akkor sorra következtek a nők. Mintha egyszer s mindenkorra végeztem volna a fekete hajúakkal és már meg is ijedtem, hogy hányfajta világos színű hajárnyalat jöhet még az életben. És ez mindenütt és minden fajtájában, hosszúságában, mert hát ugye, mennyi fajta haj létezik. És akkor már félttem, hogy a szőkék után a vöröshajúak következnek, példának okáért, és amilyen vagyok, azon morfondíroztam, hogy léteznek aranyhajúak, zöldhajúak és ismét holtpontra jutottam, hogy valahol lesben állva egy őszhajú vár rám. És miért is ne valósíthatnám meg mindezt egyetlenegy nő személyében, mert már elegendő kezdett lenni ebből a lótás-futásból. Én helyesen éltem és a hajszálakkal is lehetne valamit tenni, és ezt egyetlen nő személyében, ha már csak elidőzők ezeknél, hisz mennyi minden más is akad a nőkön, mennyi más kapcsolat és árnyalat létezik, amelyhez egy élet se lenne elegendő. És tudtam ezt. Erre éreztem rá, ha pontosabban szeretnék fogalmazni, és éppen emiatt ugrottam.

[...] El kell mondanom, hogy akkor még a szüleimnél éltem és a városnak egészen a másik részén. Biciklimmel, amit anyámtól kaptam ajándékba, útnak indultam. Ezt a bicajt, nehogy valamit is kifejejsek, annyira szerettem, hogy néha, tekerés közben, csak úgy szépen megálltam, fogtam és megtámasztottam, majd perceként át csodáltam, szerelmesen szemléltem, bámultam. Egyszerűen csak ott guggoltam előtte, de anélkül, hogy térdepeltem volna, hátraléptem, megközelítettem és ezt csak úgy. De mi a fenének beszélek én erről és egyáltalán kit is érdekel ez? Feltehetőleg egy kissé megint elkalandoztak a gondolataim és magamba mélyedtem, mint amikor a saját bicajom-

ba szoktam elmerülni. Még tulajdonkönyvem is van, ami számomra valami igencsak különleges dolognak tűnik. Benne az áll, még mindig megvan és tartalmát pontosan meg is adhatom, de nehogy ezt is túlságosan elnyújtsam és talán elodázzam. A színe kék, az idő elteltével kissé megsűrűült, megint a szürkesség és kor, és a szélei is ilyenek. Rajta ez áll: Bicikliigazolvány. Élvezettel nyitom ki az első oldalon. Keresztnév és utónév, a bicaj tulajdonosának foglalkozása és annak száma. Számos alkalommal körbe-körbe forgattam a bicajt, egyszerűen csak úgy a főutcán és összehasonlítottam a számokat. Egyeztek. Mindig megegyeztek, hisz mennyire félttem, hogy egy szép napon eltérnek egymástól. Ugyanis magam elé képzeltem azt a borzalmat, ami akkor elhatalmasodna rajtam. Hibásak a számok, kereket oldának a bicikli vázáról, vagy uccu neki az igazolványról, és ahogy az már megállapítható, tényleg mind meglógtak. Nem keveredtek össze, nem is tűntek el egyesével vagy költöztek más helyre. Egyszerűen mindnek nyoma veszett, mert egy napon ellopták a bringámat. Biciklitolvajok. Am az igazolványomat nem lopták le, ami itt van magam előtt és elővehettem a zsebemből. Aztán még pár lapocskát, papírocskát és az utolsó oldal. Mint a könyveknél. Borító. De hisz ez egy könyv, amit a legtöbbször olvastam el és erre büszke is vagyok. Mennyi mindenre megtanított, mennyi gondolat van benne feljegyezve, okos megállapítások, ugyanakkor marhaságok. Vagyis minden, ami az élet része. Bicikliigazolvány, igazolvány a bicikliről. Bőségesen potyogtak rá a könnyek és mindenki tudhatja, hogy a legtöbb akkor buggyant ki, amikor tényleg ellopták a bringámat, de akad közöttük olyan is, amely a meghatódottságtól hullott ki. Igazából özönlöttek. Mint például ez, ami éppen most pottyant le. Szép könny, szép könnycsepp, amely talán majd eltakarja azokat a szomorúbbakat. Legalábbis ezt szeretném. Ó, micsoda könyvecske, miféle könyv, maga a hatalmasság, amit visszahelyezek a zsebembe. Ezért is muszáj minden ingemen egy kis zsebnek lennie. A zseb nélküli ingek számomra nem is ingek. Ez a könyvecske mindenütt ott volt velem. Az öröm és a bánat pillanataiban, a temetéseken, de mily furcsa is ez. Élvehajászmódom ellenére sem vesztettem el. Óvott engem. És mennyi szó esik majd még róla. Ez biztos, megígérem neki, mert most már visszatettem a zsebembe, az én kegytárgyamat, az én tanítómesteremet.

Biciklitolvajok. Film. Micsoda egy megrázó cím. Mintha mindent tudnék róla és nehéz lenne bármit is eltévesztenem itt. Ezek után rábeszéltem a barátaimat, hogy gyorsítsák meg a vetítést, amivel kapcsolatosan egyáltalán nem is akadtak nehézségek, hiszen még mind meg is lepődtek, hogy mily könnyedén megvalósult ez a szívesség. Hát jó hírnevük volt, és úgy látszik, a filmnek is. Már a műsorfüzetet is beszerkeztem, és pedig a Kinotékáét. Hányszor kinyitottam és leellenőriztem a beharangozását. Szombaton rögtön elsziettem a Kinotéka elé és éppen elcsíptem azt a pillanatot, amikor előre jelezték a következő hét filmjeit. Közvetlen tanúja lehettem, amikor a hirdetőtáblára kitéjték a Biciklitolvajokat. Olasz, fekete-fehér film... Ez és ez a rendező, már mindent kívülről fűjtam és mennyire élveztem, amikor a jegykezelő kifüggesztette a feliratokat. Bizalmatlanul szemléltem őt, így szinte elkerülhetetlenül felfigyelt rám.

„Mi érdeklí önt annyira?” – szólított meg.

„A Biciklitolvajok!” – ismertem be, hisz ez nem számított semmiféle titokzatosságnak.

„Biciklitolvajok?” – elgondolkodott, mintha tanácsot szeretett volna adni és tényleg meg is jegyezte, hogy már igen korán jöjjenek el a belépőkért. Legalább egy órával az első előadás előtt.

Szinte megrémültem. Nem, nem maradhatok belépő nélkül, és készen álltam a pénztár elé állni akár pár órával előbb is az első előadás előtt. Az a jegykezelő pedig még mindig csak valamin mészázott, hisz nem folytatta a filmcímek kiagatását. Aztán még valamit odavetett. „Nemde ez az a film, persze, ja, ja, időben gondoskodj a belépőről. Ez az a film, amire az utolsó előadásakor a teljes termet lefoglalják.”

„Micsoda?!” – eszméltem fel, tényleg egy igazi emberrel beszélgetek, aki segíteni szeretne rajtam, nehogy az történjen meg velem, amikor a barátaimat ezzel kapcsolatosan már annyit noszogattam, hogy esetleg belépőjegy nélkül maradok.

„Hogyhogy a teljes termet?” – lassan rendeztem egybe a gondolataimat és belebámultam a kisasszonyba.

„Fogalmam sincs” – mondta –, „de szinte teljes meggyőződéssel mondhatom, hogy éppen erre a filmre egy úr mindig felvásárol minden jegyet, amikor az utolsó előadást vetítik.”

„Hogyan?” – kérdeztem izgatottan.

„Igen, nekem fogalmam sincs erről, mi csak jegyeket árúsítunk és ezt sohasem korlátozták, hogy mennyit vásárolhatnak belőle.”

Jól tudtam, hogy a Kinotékában előfordulhat tolongás, de először hallottam ilyesféléről. Ilyenkor én is üres kézzel szoktam távozni, különösen pedig akkor, hogyha éppen a kezdés előtt pottyantam oda a pénztárablak elé. Ez egyáltalán nem számított semmilyen furcsaságnak, de teljesen érthetetlen volt számomra, hogy valaki egy bizonyos filmre szinte megvegye a teljes termet, ami ennyi és ennyi ülőhellyel rendelkezik.

„Lehet, hogy egyezséget kötöttek vele és egyáltalán nem is kell neki személyesen eljönnie a jegyekért. Felhívják, aztán megérkezik. Szinte teljesen meg vagyok győződve, hogy itt a Biciklitolvajokról lesz szó.”

Ásítottam és bambán bámultam rá, hogy szinte megijed egy kissé, majd emiatt visszasietett a munkájához. A heti műsor hirdetőtáblája nemsokára ki is lett függesztve. Elköszöntünk egymástól, miközben én dadogtam és ismételtettem a címet, ami persze kivált a többi cím közül.

Ki a fene lehet ez az úr, ez kínozza az agyamat. Miért az egész termet? És miért pont erre a filmre?! Ennek az embernek, ennek a férfinak, anélkül, hogy megerőltettem volna a fantáziámat, rajzolódt ki az arca előttem, ez az ember lelki rokonom és átélhette a poklot vagy pedig még mindig is annak a kínjait élheti, és pedig a bicikli miatt. És mivel én mindig is hajlottam arra, hogy álmodozzak és életem részesévé tegyem a fantáziálgatást és az írógépet, ezt azonban előttem már másvalaki is megtette és senki más nem lehetett az, mint az a férfi, akire a jegykezelő lány hívta fel a figyelmemet. Azonban sohasem volt még olyan érzésem, hogy valaki más is behatoljon az életembe, mert magam se tudtam, hogy milyen is annak a megtapasztalása, meg hogy így egyedül kell lennie a székek

közt a terembe bezártan és nézze a filmet. Mivelhogy ezt a filmet évente többször is műsorra tűzik, és ha az úr olyan idős lehet, mint ahogy azt a kisasszony szájáról le lehetett olvasni, akkor bizony a Biciklitolvajokat már jó párszor láthatta.

Megint hasogató fejfájás tört rám és a szívem kifejezetten gyors löktetésbe kezdett. Találkoznom kell ezzel az emberrel és meg voltam győződve afelől, hogy elkerülhetetlen lesz a találkozásunk, ami talán végzetes is lehet majd. És mihez kezdtem? Egyből feltárcsáztam a barátaim számát, hogy tudnának-e minderről valamit mondani? Igen, igen, mindenkinek valami derengett, mindnek egytől egyig, de senki semmi konkrétumot nem tudott mondani. Egy szó, mint száz, tehát létezik egy úr, aki titokzatos s úgy írták le, mint aki gyakran megfordult a Kinotékában. Ugyanakkor pedig még senki se látta, mert hát senkit se érdekelt. Persze, hiszen közvetlenül senkit se ért sérelem. S mi a helyzet velem, már kezdtem szárnyakat eresztetni. Pedig létezett és senki – mily kevésbé érdeklődtek iránta –, senki az égadta világon nem tudta megerősíteni azt, hogy éppen a Biciklitolvajokra fog eljönni. Tehát megint csak rá kellett magam bíznom a jegykezelő lány árulkodó szavainak hitelességére. Kedvesemet pedig az elkövetkező napokban kérve-kérleltem, hogy fordítsa már le azt a Biciklitolvajokról szóló leírást minden nyelvre, amit csak ismer. És tényleg nagyon érdekelt, hogy például németül ez hogyan is fog majd hangzani. S kissé kedvetlen volt, amikor nem tudom már hányadszor lapozgattuk át a katalógust, ami már pontosan a Biciklitolvajoknál nyílt ki. No, és akkor végre lefordította.

A filmet a római szegénynegyedekben forgatták, természetesen környezetben és a neorealizmus igazi példájának számít, különösképpen, ami a történet kibontakozását illeti, ami egy kilátástalan helyzettel kezdődik. A film szigorú struktúrája egyben szociális kritikának is tekinthető, ám egy nyugodtabb, szinte romantikus árnyalattal...

És így tovább és vissza. Szeretnék elolvasni más nyelven is? Próbálják meg olaszul, a film anyanyelvén, és rá fognak döbbsenni, hogy miről is beszélek, mintha verssorok lennének születőben. Valahogy úgy.

„De hisz még csak a mai napon ismertem meg önt, semmit se tudok magáról. Mi közöm lenne nekem az ön családjához?” – szakítottam félbe hülyén a választomat és meg voltam arról győződve, hogy így akart megálljt parancsolni nekem.

„Látod, én is éppen így kitölthetném a haragomat rajtad, most pedig egyszer s mindenkorra higgadj le, vagy legalábbis ez egyszer!” – megint oly titokzatos kezdett lenni.

„Beszélgessünk el végre arról, hogy mi érdekel minket! És te jól tudod, mi az!”

„A bicaj!” – suttogtam.

„Bicaj, bicikli, ahogy azt már nevezni szokás. Hisz emiatt találkoztunk!”

Szinte majdnem felugrottam örömben, amikor így sülték el a dolgok, de tényleg az úr volt az, aki a lapokat osztotta.

„Mire gondoltál? A bicaj miatt vagyunk együtt. A te bicajod miatt!”

„Hol a bicajom!?” – szakítottam durván félbe kivörösödött fejfel.

„Csigavér, fiúcska, csak lassan a testtel!” – mondta nyugodtan és élettapasztalatával sikerült leállítania.

„Megint ellopták tőled!? Aha,” – mondta aggodalmasan, aminek nem szenteltem különös figyelmet.

„Persze!” – mordultam fel, ám nem tudtam, hogy miért is teszem ezt olyan határozottan és miért tulajdonítottam különös képességet ennek az úrnak, akivel először beszélgettem életemben, hogy majd megtalálja azt.

„Tehát, annyi minden dolog van, hogy itt nem fogjuk tudni megoldani.”

Helyesltem és tényleg túl hevesen vettem rá magam.

„Végre szépen elbeszélgethetünk arról, ami minket érdekel” – lélegzett fel.

„A bicajokról. Bicaj!” – kiáltottam fel már eléggé lehangoltan a Kinotéka termének egyik végéből.

„A bicaj” – hagyta jóvá a terem másik végéből és nem tudom miért, vajon a megkönnyebbülés miatt vagy miért, valahogy mégis abbahagytuk ezt a kínzó beszélgetést, de ezt jól tettük, hisz egyszer s mindenkorra abbahagytuk, vagy pedig csak amiatt, hogy az üres teremben olyan jól visszhangzott, de létezett egy harmadik lehetőség is, hogy végre közeledtünk a fő témához. Tehát e három lehetőség miatt még egyszer felkiáltottam a Kinotékában: „A bicaj!”

És az úr nem maradt adósom.

„A bicikli!” – szinte ordította.

És hangja dallamossá vált és mindenekelőtt megnyugtatóvá. Végre ismét a tudatában voltam annak, hogy a bicikli egy alapos szakértője áll előttem és nem akar ki más, egyáltalán nem is akar ki, akinek valami köze lenne a családomhoz vagy másokhoz az életemben. Olyan szépen mondta ezt. Annyi jóság volt a hanglejtésében, a szavak kiejtésében és megformálásában, hogy igyekeztem a közelebe férközni és erőt vettem magamon, majd még egyszer így szólaltam meg: „Bicaj, bicaj.”

„Bicaj, bicaj, bicaj” – ugráltam a terem egyik sarkából a másik felé, a sorok között sétáltam és átkozódtam, hogy miért is nincs a Kinotékában balkon, hisz egyből felrohantam volna oda, beálltam a harmadik, negyedik sorba, majd az utolsóba is, a színpadra is felugrottam, éppen a vászon elé, majd egyfolytában nyakra-főre ezt hajtogattam: Bicaj, bicaj, bicaj. Bicikli, bicikli. Hisz azt se tudtam, melyik szó hangzik szebben és az úr engem utánzott. Azt hiszem, hogy azokban a pillanatokban szinte megfiatalodott. Legalábbis nekem 30 évvel fiatalabbnak tűnt. Ő is fel-alá futkározott, a sorok között, a vászon előtt és kiabált, de hisz ez nem is volt kiabálás, ez egy szerelmi suttogás volt: Bicaj, bicaj, bicaj... és közülünk egyik se gondolt a mozigépészre, aki biztosan meg volt győződve, hogy megbolondultunk, de ez nem is érdekelt minket. Kettőnk táncához és a székek közötti szaladgáláshoz, a mi játékunkhoz semmi se volt fogható, és én bárcsak vasosan fizethettem volna a belépőkért, hogy valami ehhez hasonló nézhessek meg és reméltem, hogy hálás lehetett nekünk a gépész.

És mi következett? Lassacskán abbahagytuk ezt az üvöltözést, amit himnusznak is nevezhetnék és hadd illessem ezzel a névvel, mert hogyha már csak emiatt ért

volna véget a találkozásunk, már ezért is egyszerűen csak elégedett lehetnék. Mert hát kit érhet ily nagy boldogság? Az úrral aztán szépen lehiggadtunk. Ismét egymás mellett találtuk magunkat és elkezdtük ölelgetni egymást. Az úr tényleg igazi ifjonccá vált, én pedig még sohase jártam ily mesze tőle.

„Menjünk” – mondta és én hagytam, hogy vezessen.

Lassan elhagytuk a Kinotékát. Örvendezve, hogy megismerte egymást és egymásra talált két igazi ember és éppen a megfelelő pillanatban.

„Taxit rendelek, mert ahogy már említettem neked, elbocsátottam a sofőrömet. Én meg nem vezetek autót” – tette hozzá, és nem akartam a kérdéseimmel gyötörni. De elgondolkodtatott. Egy ilyen biciklirajongó, meg ez az autó, és eszembe ötlött a saját példám. Hisz énnekem se jutott soha eszembe, hogy letegyem a KRESZ-vizsgát, az is igaz, hogy ezt nem hoztam összefüggésbe a biciklivel, hisz egyáltalán nem ellenkeznék, ha lenne kocsim és tudnék vezetni. De lehet, hogy éppen ebben különböztünk egymástól. A fene se tudja, miért nem vezet kocsit. Ő maga említette ezt nekem és erre is majd fény derül, az agyam egyre tisztábban működött. Vagy talán valami baj lehetett? Minden simán ment. Meghívott egy vendéglőbe és teljesen megértett engem, hogy telefonálnom kell a jegyesemnek és bocsánatot kell kérnem tőle a késés miatt, ami úgy tűnt, hogy el fog tartani egy ideig. Megígérte, hogy abban a vendéglőben, ahová tartunk, van telefon, és hogy nem lesz semmi gond. Úgy látszik, hogy az úrnak bizonyos ügyei rendezve voltak, amit már abból is tudnom kellett volna, hogy végül is kirakta a sofőrje szűrét és ura volt a helyzetnek. Örültem, hogy majd koccinthatunk, de nem csak ezért, hanem mert szomjas is voltam. A taxi már várt ránk. Ledobtuk magunkat a hátsó ülésre és mintha a

sofőr pontos utasítást kapott volna már a főnöke kíséretől, magyarázkodás nélkül elhajtott. Nem is gyanítottam, hogy valamiféle kapcsolat lehet kettejük közt. Nagyon is jól éreztem magam, hisz annak a napnak a végén eléggé rám járt már a rúd.

Hát így történt. Az úrral félig egymást átölelve ültünk a pazar kocsi hátsó ülésen, a taxisofőr pedig vezetett, arrafelé, amerre meg lett neki mondva. Két igazi jó barát talált egymásra...

[...] De aztán mégis valahogy csak arrébb mozdult. Kifizette az italt, minden pénzét elpocsékolta, elhagyta a vendéglőt, ahova biciklivel a hülyeségtől vezéreltetve érkezett, aminek pedig, mint ahogy azt előre lehetett sejteni, már hült nyoma sem volt.

„Ellopták a biciklijét!” – csodálkoztam el helyette.

„Ellopták, na és mi van akkor?” – meg se próbált megnyugtani, hanem csak úgy odavetette azt.

„Kérem!” – kissé dühbe gurultam, ahogy összeszedte magát, majd ismét alaposabban szemügyre vett és úgy hatott, mintha elfelejtette volna, kivel is van dolga.

„Voltam annyira hülye, hogy nem vittem haza, de ez most nem is olyan fontos” – próbált felém közeledni.

„Hogyhogy nem fontos?” – nem hagytam neki békét. De nem akartam fojtogatni. Magyarázatot követeltem és feleletet, ami legalább valamennyire kielégíthetne és be kell vallanom, hogy ismét meglepetést okozott nekem.

„Azért nem fontos, mert egyszerűen ez a sors keze. Hogyan, kérde. Nyomban el is mondom neked. Ne vágj a szavamba, kérlek!” – kérlet, amikor már én is az asztalra támaszkodtam és fel akartam kelni, hisz a tudomására kellett hoznom, hogy jusson már eszébe, micsoda egy komoly dologról van itt szó.

Szamódy Zsolt fotója

„A sors keze! Gondold csak meg alaposan! Beszéltem neked az irigységről, beszéltem a féltékenységről vagy hogy is nevezzem ezt. Találtam munkát, gyönyörű feleséget, mindenem megvolt és világos volt számomra, mint a fényes nap, hogy az idegeire mentem a falusiaknak és hogy meg fogják nyírβάλni a szárnyaimat.”

„De miért, az isten szerelmére!” – tört ki belőlem és talán tényleg túlságosan felháborodtam olyan dologért, amely végül is valamilyen értelemben egyáltalán nem tartozott rám.

„Miért, miért!” – Te nem ismered a falusiakat. Nem ismered a féltékenységet és az irigységet. Bár lehet, hogy ez neked oly egyszerűnek tűnik és hangzik, mint ahogy ezt most itt elmondom. Reménytelen volt a helyzet, de így és most messziről szemlélve neked is teljesen világosnak kell, hogy tűnjék. Két napig is lehetne biciklim, három, sőt négy napig, előbb-utóbb úgyis eltűnt volna, mert ez mindig így szokott történni!”

Ezt nem értettem, talán nem is akartam, emiatt persze megint magyarázatot követeltem.

„Mit is mondjak? Mit gondolsz, nekem nem volt borzalmas?”

„De hisz ez épp olyan, mint a Biciklitolvajokban!” – mondtam dühödten.

„Sőt, még rosszabb” – erősítette meg az úr. „Sokkalta rosszabb”.

[...] persze hogy a Biciklitolvajok volt az. Aztán az úr kinyitotta még a fiókot is, mélyen beleásott a kezével és kihúzott belőle valamit, ami egy igazolványra emlékeztetett és a szemeim előtt lobogtatta. Éppen olyan volt, mint az enyém. Majd pedig azt is a kezembe nyomta, de anélkül, hogy odaajándékozta volna, levettem a borítóját és elolvastam a számát. Megegyezett azzal az alsóval és ez volt a bizonyíték, hogy nem hazudik. De hisz nem is bizonygatta nekem. Én hittem neki, én kész voltam elhinni neki, szinte mindent, de egymást érték az injekciók.

„Honnan szerezte a biciklit?!” – ordítottam, mint egy sebzett vad. Aztán nem is csodálkoztam, hogy az, aki gorillává is tudott változni, vagyis az úr testőrévé, rám vetette magát és befogta a szám. Amit nem tett durván, hanem jártas erőszakkal, hisz az éjszaka kellős közepén az ilyen ordítások szintén helytelenek és mit gondolhatnak a szomszédok, hiszen én már teljesen megfélelkeztem arról, hogy másvalaki is lakhat a 2. emeleten és ne is említsük, ha annyira magamnál lettem volna, hisz végül is kikövetkeztethettem volna, hogy valaki a szomszéd szobában már éppen az álmát alussza. Megismétlődött a vendéglős jelenet.

Emlékszem, hogy térdre estem és majdnem hozzá másztam és nem tudom, talán elkezdtem volna csókolgatni a lábát vagy legalábbis nyaldosni a cipőjét, hisz tényleg nem tudtam uralkodni magamon, de ezt a szándékot is taktikusan megakadályozta a gorilla és ismét visszahelyezett a kanapéra. [...] és akkor a szoba elsötétedett, és ekkor észrevettem, hogy a képernyőn elkezdtek forogni a Biciklitolvajok első filmkockái. Már negyedszerre, egymás után. Már ez is megtöri az embert és különösen akkor, ha maga is meg van sértődve és én minden bizonyítással ilyen helyzetben voltam.

„De minek jár akkor moziba?” – kiáltottam fel ismét.

De ekkor már halkabban, mert senki se vetődött rám, amit azért tettem, mert minden bizonnyal így akartam leellenőrizni, hogy egyáltalán magamnál vagyok-e.

„Hisz magad is jól tudod, hogy a moziban más filmet nézni, mint itt idehaza.”

Persze, hisz ezt már megjövendöltem. És akkor az, aki a videót kezelte, megnyomta a play gombot és folytatódott a film vetítése. Majd ismét pincérré változott és poharat hozott nekem. Amikor odahozta a bort, egy kis pálinkát is ki akartam harcolni magamnak. És bejött. Magamba zúdítottam és a film csak forgott és forgott és a fejembe szállt, de még nem árasztotta el azokat az utolsó kis zugokat, amelyek eddig még érintetlenek maradtak. És akkor következett az, amikor elvesztettem az eszméletemet. Ugyanis mi játszódik le?! Az a híres-nevezetes jelenet következett, ami ugyanebben a filmben kissé más, amikor is az elveszett bicikli nyomába erednek és a téren találják magukat, ahol a főhős megsejti, hogy az egyik bicikli, amit a többi közé tettek ki, hogy eladják, bocsássanak meg, tudom, hogy kissé száraz az elbeszélésem, de mit tehetek, tehát az elkezd ellenkezni, majd a főhős rendőrt hív és leellenőrizk a bicikliváz számát. Az a szám, amit kimondott, amit az éber rendőrszemek ellenőriztek le, de hisz mindannyian tudjátok, az a szám az úr biciklijének a száma volt és most vesse csak még valaki a szememre, hogy elájultam. Elájultam és nem tudtam segíteni magamon. Üvöltés hagyta el a torkomat és rosszabb voltam, mint egy sebzett állat. Vadállattá váltam.

„De hisz ezek ketten meg akarnak ölni!”

És amikor lassan merültem el az álomban, mert ez nem olyan volt, mintha egy másodperc alatt lett volna vége, magam elé képzeltem, mennyire sokkos állapotba kerülhetett az úr, tényleg, mennyire magán kívül lehetett, amikor először nézte meg a Biciklitolvajokat. És amikor arra a híres jelenetre került sor, milyen egy rettenetes kiáltás törhetett ki belőle, amikor meghallotta azt a számot! De hisz ez örülség. Igazán még csak az ő kiáltása törhetett meg a moziterem csendjét, de képtelen voltam már annyi erőt összeszedni, hogy erről is kifaggassam. Megpróbáltam ezt elképzelni és egyből eszembe ötlött, hogy milyen reménytelen lenne a próbálkozás és mennyire hálálkodtam magamnak és az ismeretlen szemrehányásomnak, amely meggyőzött, hogy egy film ürügyén eredjek a biciklim nyomába, milyen végérvényesen elrontanám, ha ezt az élményemet mint irodalmat használnám fel, mert mindenképpen visszaélnék vele és magam ellen fordítanám, hisz magamat az úrral összehasonlítva én szinte csak egy nyomorult vagyok. Szarul állt a helyzet, hisz nem tudtam, hogy mindezt túl fogom-e élni. Csak a számokra emlékeztem, elképzeltem az úr kiáltását, hogyan kiáltottam én, hogyan kiáltott a teljes sötétség, a teljes moziterem, mint tört kiáltásba az egész város, ami akkor Trieszt volt, és mint kiáltozott a mi városunk. És ha ehhez hozzáteszem, hogy néha-néha persze a saját biciklim is eszembe jutott, de nem tudom, hogy egyáltalán szükséges-e ezt kihangsúlyoznom, akkor a kép sokkal világosabb, mint gondolnánk. És egy ilyen kép lehet maga a tiszta borzalom, amihez hasonlót nem találtam az életemben. Legalábbis ebben, amit igazán átéltem. Örület, örület, örület. És szinte hihetetlen, de minden ellenőrzésem alatt állt és minden egyes szám stimmelt. Hogy magam elé képzeljem az úr

római zarándoklatát, ahol a filmet forgatták, már kihámoztam, de többre nem voltam képes. Végző soron, amire emlékszem, az éppen az volt, hogy teljesen meg voltam győződve afelől, hogy az úr a film megnézése után egyenesen Rómába ment. Az örök városba.

És most ott vagyok, hogy semmilyen címem sincs... És amikor azt mondtam, hogy semmilyen címem sincs, azt szerettem volna ezzel elmondani, hogy Triesztbe keveredtem. Hajléktalan vagyok. Ezért nincs címem, és amikor elkezdtem ezt leírni, először is külön akartam írni szerelmemnek és külön az úrnak. És akkor, amikor ez sehogyan se ment, de hisz minnek kellene mindenkítől bocsánatért esedeznem, és ez se tűnjék úgy, mintha ahhoz hasonló dolog lenne, mert tényleg nem úgy érzem magam, aztán úgy adódott, hogy egyszerre írok mind a háromnak. Levelet, amit mindhárman elolvashattok, te kedvesem, az én angyalom, akit eddig meg se érintettem és te is, Jože úr. Most már teljesen hajléktalanná váltam. Nem keresem és nem is várok a szerencsecsillagomra. Nem utazok Rómába. Nem várok hasonló kikötőre és tényleg be kell vallanom, hogy miért nem vagyok képes visszatérni. [...] Olaszországban vagyok, de eszem ágában sincs, hogy moziba járnék, az pedig egyáltalán szóba se jöhet, hogy egy bizonyos cím után lesekednék, mint ahogy Ön, uram, véletlenül akadt arra rá. Szinte sajnálom, amikor ilyen hideg van, és amikor hosszú téli estékben lehetett volna részem, melyek során Önnel folytathattam volna beszélgetést. Ó, hogy hiányoznak számomra ezek a kellemes csevegések. Mert én még szívesen kérdezősködnék az Ön barátnője felől, és többször is felnézek az égre, ahol azt próbálom kiolvasni, hogy merre lehet az Ön szülőfaluja. Jegyesem, tényleg sajnálom, hogy éppen a házasság előtt léptem olajra és tudom, hogy ezt nem is lehetne megbocsátani. Egy szó, mint száz, csak köntörfalazok [...]

Tehát összeszedtem minden bátorságomat és erőmet, hogy összerakjam ezt a krónikát. Először úgy gondoltam, hadd ismétljem meg még egyszer, hogy ez egy sajátos levél lenne, majd pedig ilyenre sikeredett és nem kérek bocsánatot a lehetséges hibákért és minden következtetésért. Talán hiányzik is pár oldal belőle. El is fújhatta a szél. Hagyom, hogy megdorgáljatok. És mi is történt? Amikor néhány nappal ezelőtt újsággal takartam be magam, az egyik közül csak előlépett, szinte szó szerint kikandikált egy szenzációs cím. A római múzeumból ellopták a biciklit. Ti tudjátok, hogy melyiket, és te, jegye-

sem? Te is elképzeld, melyiket. A Biciklitolvajok főhősének a biciklijét lopták el. És világos, hogy ez egy szenzáció. Ne, ne, ne képzelődjétek, hogy megtanultam olaszul. Köszönöm, uram, amikor erről faggathattam, mármint hogyan sikerült ott megértetnie magát. Az a meggyőződésem, hogy egy regényt is szeretett volna átadni nekem, amely alapján a filmet készítették, én pedig még ezt is cselszövésnek véltem. Tehát volt elég időm, hogy megtanulhattam volna a nyelvet, ellenben e tekintetben se változtam meg, és kétlem, hogy meg fogok. Egy utcai barátom fordította le a cikket, de hiszen megértettem volna, ha bármilyen más nyelven lett volna megírva. Mellékelve volt egy fénykép is. A Biciklitolvajokból. És elképzeld, hogy kifakadtam. Bármilyen kétség és bármiféle megfontolás elszállt azon nyomban. Persze ezzel még inkább szerencsétlenné tettétek az életemet. Hálás vagyok kettőtök hőstettéért. Nem, nem foglak feladni titeket, ellenben köszönöm az értesítést és a meghívást, miszerint térjek haza. Minden éjjel az Ön lakásáról álmodom. Vajon, kedvesem, zongorázol-e, még elpirulnak a billentyűk, és ne gondoljátok, mindhárman, hogy megfedkeztem volna a bicikliről. Semmiképpen. Most, hogy elolvastam ezt a riasztó hírt, erről a vakmerő kis tolvajról, nem tudom, vajon Ön lopta el, vagy te, angyalom, most minden éjjel azt álmodom, hogy az égen biciklizünk. Én, Ön, Jože úr, te, angyalom, és te, jegyesem. Nem felejtettem el a biciklit, érdekes azonban, aminek nem tulajdonítok semmi jelentőséget és ez egyáltalán nem tart életben, vagy netalán én azt gondolnám, hogy mennyire tévedtek, ahogyan átvertetek vagy rászédtetek, ugyanis álmaimban nem jelenik meg a biciklim. Az égen egészen más biciklivel tekerünk, ám nem azért, mert biciklink a földre való. És még valami. Az utóbbi éjjeleken eltűnt a bicikli. Az a sejtésem, hogy egy roller körvonalai rajzolódnak ki. Amikor elkezdtem összerakni ezt a krónikát, a bicajtól már el is búcsúztam. Nem merek tovább gondolkodni. Szeretlek titeket. Nagyon szeretlek. Talán sikerül majd jobban összeszednem magam és akkor jelentkezem. Jelenleg nincs más a zsebemben, mint a bicikliigazolványom, nem vesztettem el, Jože úr, semmiképpen se, pont mellette hever ez a szenzációs újságkivágás, és mit mondjak, miért. Ön nem láthatja a könnyeimet, amelyek miatt tényleg nem érdemelhetek bocsánatot, sőt azt fogja állítani, hogy mennyire feleslegesek. Köszönet a meghívásért. Köszönöm. Jelentkezem majd. Csak ezt ígérhetem. (...) Viszlát. Viszlát. Jó éjszakát tényleg mindenkinek.

Lukács Zsolt fordítása

